

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2020. gada 28. maijā

Satversmes tiesas 3. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Gunārs Kusiņš, tiesneši Aldis Laviņš un Jānis Neimanis,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto personas F (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 64/2020),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu:

1.1. atzīt Kriminālprocesā un administratīvo pārkāpumu lietvedībā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanas likuma (turpmāk – Kaitējuma atlīdzināšanas likums) pārejas noteikumu 2. punktu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. pantam un 92. panta trešajam teikumam un spēkā neesošu no spēkā stāšanās brīža;

1.2. nodrošināt Pieteikuma iesniedzēja anonimitāti Satversmes tiesas procesā attiecībā uz trešajām personām.

2. Apstrīdētā norma nosaka: „Privātpersona, kurai saskaņā ar šo likumu ir tiesības uz tāda kaitējuma atlīdzinājumu, kurš tai nodarīts ar iestādes, prokuratūras vai tiesas prettiesisku vai nepamatotu rīcību līdz šā likuma spēkā stāšanās dienai un par kura atlīdzināšanu nav ierosināta tiesvedība vispārējās jurisdikcijas tiesā, iesniegumu par kaitējuma atlīdzināšanu iesniedz sešu mēnešu laikā no kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskā pamata rašanās brīža.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 5. punkts noteic: izskatot pieteikumu, Satversmes tiesas kolēģija ir tiesīga atteikties ierosināt lietu, ja pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Pieteikuma iesniedzējs jau iepriekš vērsies Satversmes tiesā ar saturiski līdzīgiem pieteikumiem, lūdzot atzīt apstrīdēto normu par neatbilstošu Satversmes 91. pantam un 92. panta trešajam teikumam (pieteikumi Nr. 156/2018 un Nr. 184/2018). Izskatījusi pieteikumu Nr. 184/2018, Satversmes tiesas 2. kolēģija pieņēma lēmumu par atteikšanos ierosināt lietu, secinot, ka minētajā pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 91. pantam un 92. panta trešajam teikumam ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

Izskatāmais pieteikums ir iesniegts par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 1. pantam un 92. panta trešajam teikumam. No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka ir mainījušies lietas faktiskie apstākļi. Proti, Pieteikuma iesniedzējs savu tiesību aizsardzībai ir vērsies tiesā, taču tiesvedība administratīvajā lietā noslēdzās ar viņam nelabvēlīgu nolēmumu. Arī pieteikumā

ietvertais juridiskais pamatojums ir būtiski mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru ir lēmusi kolēģija.

Līdz ar to Satversmes tiesas kolēģijai no jauna jāpārbauda izskatāmā pieteikuma atbilstība Satversmes tiesas likuma prasībām.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona ir tiesīga iesniegt pieteikumu Satversmes tiesai tai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs saskaņā ar Kaitējuma atlīdzināšanas likumu vērsās Tieslietu ministrijā ar iesniegumu par kaitējuma atlīdzināšanu. Lemjot par minēto iesniegumu, Tieslietu ministrija to ir atteikusies izskatīt daļā par nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanu, citstarp pamatojoties arī uz apstrīdēto normu, kā arī atteikusies uzsākt no jauna administratīvo procesu par mantiskā kaitējuma atlīdzināšanu.

Pieteikuma iesniedzējs norāda, ka tiesiskais regulējums, kas bija spēkā pirms Kaitējuma atlīdzināšanas likuma spēkā stāšanās, paredzēja personas tiesības pieprasīt morālā kaitējuma atlīdzināšanu civiltiesiskā kārtībā desmit gadu laikā no brīža, kad radies šā atlīdzinājuma pieprasījuma tiesiskais pamats. Apstrīdētā norma būtiski samazinot šo termiņu. Tādējādi apstrīdētā norma, ciktāl tā attiecas uz nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanu, aizskarot Pieteikuma iesniedzējam Satversmes 92. panta trešajā teikumā noteiktās tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu un pārkāpjot Satversmes 1. pantā ietverto tiesiskās paļāvības principu.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

7. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir

izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī ja personai šādu iespēju nav.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs pārsūdzēja tiesā Tieslietu ministrijas lēmumu, ar kuru viņam citstarp atteikts atlīdzināt nemantisko kaitējumu. Administratīvā rajona tiesa nolēma izbeigt tiesvedību administratīvajā lietā daļā par nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanu. Izskatījusi Pieteikuma iesniedzēja blakus sūdzību, Augstākā tiesa nolēma atstāt negrozītu Administratīvās rajona tiesas lēmumu. Augstākās tiesas lēmums nav pārsūdzams. Tātad Pieteikuma iesniedzējs ir izmantojis visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas pirmajam teikumam konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.

Konkrētajā gadījumā pieteikuma iesniegšanas termiņš skaitāms no 2020. gada 25. marta, kad tika pieņemts un stājās spēkā minētais Augstākās tiesas lēmums. Pieteikums Satversmes tiesā saņemts 2020. gada 30. martā. Tātad Pieteikuma iesniedzējs ir ievērojis pieteikuma iesniegšanas termiņu.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrās daļas un ceturtās daļas pirmā teikuma prasībām.

8. Pieteikumā ir izklāstīti lietas faktiskie apstākļi un sniegts juridiskais pamatojums par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 1. pantam un 92. panta trešajam teikumam. Tam ir pievienoti dokumenti, kas nepieciešami lietas apstākļu noskaidrošanai. Pieteikums atbilst arī pārējām Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktajām prasībām.

9. Papildus Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu nodrošināt viņa anonimitāti Satversmes tiesas procesā attiecībā uz trešajām personām. Lūgums pamatots ar to, ka lietas materiāli satur informāciju par kriminālprocesu, kurā Pieteikuma iesniedzējs bija iesaistīts. Tādējādi Pieteikuma iesniedzējs pēc būtības lūdz ierobežot noteiktas pieteikumā un tā pielikumos ietvertās informācijas pieejamību.

9.1. Saskaņā ar Satversmes tiesas noteikto kārtību pieteikuma izskatīšanas stadijā lūgumu ierobežot pieteikumā ietvertās informācijas pieejamību izlemj Satversmes tiesas kolēģija, kura izskata pieteikumu (*sk. Satversmes tiesas rīcības sēdes 2016. gada 22. novembra lēmumu „Par kārtību, kādā pieteikuma izskatīšanas stadijā izlemjams lūgums ierobežot pieteikumā ietvertās informācijas pieejamību”*).

Satversmes tiesas kolēģija, lemjot par lūgumu ierobežot pieteikumā ietvertās informācijas pieejamību, izvērtē, vai šāda lūguma apmierināšana aizsargās personas tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību, tostarp personas datu aizsardzību, neaizskars personas tiesības uz taisnīgu tiesu un netraucēs objektīvai tiesas procesa norisei, kā arī nepārkāps sabiedrības tiesības iegūt informāciju par konstitucionālo tiesvedību (*sal. sk. Satversmes tiesas 2016. gada 22. novembra rīcības sēdes lēmumu „Par kārtību, kādā pieteikuma izskatīšanas stadijā izlemjams lūgums ierobežot pieteikumā ietvertās informācijas pieejamību”*).

Tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību nozīmē, ka indivīdam ir tiesības uz savu privāto telpu, tiesības dzīvot pēc sava prāta, iespējami minimāli ciešot no valsts vai citu personu iejaukšanās (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2019. gada 5. decembra sprieduma lietā Nr. 2019-01-01 16.1. punktu*). Tiesības uz taisnīgu tiesu citstarp ietver tiesības uz pušu līdztiesību, iespēju tikt uzklautam, kā arī tiesas neatkarību un objektivitāti, arī Satversmes tiesas procesā (*sal. sk. Satversmes tiesas 2016. gada 4. oktobra rīcības sēdes lēmuma lietās Nr. 2016-14-01, Nr. 2016-15-01, Nr. 2016-16-01, Nr. 2016-17-01, Nr. 2016-18-01 un Nr. 2016-19-01 3.2. punktu*). Savukārt sabiedrības tiesības uz informāciju par konstitucionālo tiesvedību izriet no Satversmes 100. panta un citstarp ļauj personai iegūt informāciju par Satversmes tiesā izskatāmajām lietām (*sal. sk. Satversmes tiesas 2015. gada 12. novembra sprieduma lietā Nr. 2015-06-01 11.1. punktu*).

9.2. Izvērtējot pieteikumu un tam pievienotos dokumentus, kolēģija secina, ka no tiem izrietošā informācija par kriminālprocesu, kurā Pieteikuma iesniedzējs bija iesaistīts, ietilpst viņa Satversmes 96. pantā noteikto tiesību uz privātās dzīves neaizskaramību tvērumā. Turklāt šāda informācija kopā ar Pieteikuma iesniedzēja vārdu, uzvārdu un personas kodu ir uzskatāma par personas datiem Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 27. aprīļa regulas (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (turpmāk –

Regula 2016/679) 4. panta 1. punkta izpratnē. Savukārt šo personas datu iekļaušana kolēģijas lēmumā par lietas ierosināšanu un publicēšana oficiālajā izdevumā „Latvijas Vēstnesis” ir uzskatāma par datu apstrādi Regulas 2016/679 4. panta 2. punkta izpratnē.

Atbilstoši Regulas 2016/679 10. pantam datu par personas sodāmību un pārkāpumiem apstrādi, ievērojot Regulas 2016/679 6. panta 1. punktu, veic tikai oficiālas iestādes kontrolē vai tad, ja apstrādi atļauj Eiropas Savienības vai dalībvalsts tiesību akti, paredzot atbilstošas garantijas datu subjektu tiesībām un brīvībām. Turklāt jebkurai personas datu apstrādei jāatbilst, pirmkārt, Regulas 2016/679 5. pantā ietvertajiem principiem uz datu kvalitāti, un, otrkārt, vienam no Regulas 2016/679 6. pantā noteiktajiem kritērijiem datu apstrādes atzīšanai par likumīgu (*sk. Satversmes tiesas 2019. gada 4. jūnija lēmuma par jautājumu uzdošanu Eiropas Savienības Tiesai prejudiciāla nolēmuma pieņemšanai lietā Nr. 2018-18-01 10.2. punktu un Eiropas Savienības Tiesas 2019. gada 16. janvāra sprieduma lietā C-496/17 „Deutsche Post”, ECLI:EU:C:2019:26, 57. punktu*).

Konkrētajā gadījumā atbilstoši Regulas 2016/679 6. panta pirmā punkta „c” apakšpunktam Pieteikuma iesniedzēja personas datu apstrādes tiesiskais pamats ir uz Satversmes tiesu attiecināms juridisks pienākums. Proti, Satversmes tiesas likuma 20. panta devītās daļas 4. punkts noteic: ja pieņemts lēmums par lietas ierosināšanu, triju dienu laikā pēc tā pieņemšanas publicēšanai oficiālajā izdevumā „Latvijas Vēstnesis” nosūta informāciju par lietas ierosināšanu, kurā norāda kolēģiju, kas lietu ierosinājusi, pieteikuma iesniedzēju un lietas nosaukumu. Tomēr atbilstoši Regulas 2016/679 5. panta pirmās daļas „c” apakšpunktam personas datiem jābūt adekvātiem, atbilstīgiem un jāietver tikai to, kas nepieciešams to apstrādes nolūkā.

Izvērtējusi Pieteikuma iesniedzēja lūgumu, pieteikumā un tam pievienotajos dokumentos norādītos faktiskos apstākļus, kolēģija secina, ka Pieteikuma iesniedzēja identificējošas informācijas iekļaušana kolēģijas lēmumā par lietas ierosināšanu un publicēšana oficiālajā izdevumā „Latvijas Vēstnesis” radītu tādu viņa pamattiesību ierobežojumu, kas būtu lielāks nekā sabiedrības ieguvums no šādas informācijas publicēšanas.

Konkrētajā gadījumā Satversmes tiesai tās kompetences īstenošanai un likumā noteikto pienākumu veikšanai nav nepieciešams iepriekš minētajā veidā apstrādāt Pieteikuma iesniedzēju identificējošu informāciju, kā arī apstrādāt informāciju par

attiecīgo kriminālprocesu. Tādēļ šajā lēmumā nav iekļauta informācija par kriminālprocesu, kurā Pieteikuma iesniedzējs bija iesaistīts, bet Pieteikuma iesniedzēju identificējošā informācija (vārds un uzvārds) ir anonimizēta. Lai aizsargātu Pieteikuma iesniedzēja tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību, pieteikumā un tam pievienotajos dokumentos ietvertajai Pieteikuma iesniedzēju identificējošai informācijai, tas ir, viņa vārdam, uzvārdam un personas kodam ir nosakāma ierobežota pieejamība, kas ir spēkā līdz Satversmes tiesas galīgā nolēmuma pieņemšanai.

Līdz ar to šā lēmuma 1.2. apakšpunktā norādītais lūgums ir apmierināms.

9.3. Papildus kolēģija vērš uzmanību uz to, ka ierobežotas pieejamības noteikšana lietas materiāliem ir nošķirama no ierobežotas pieejamības noteikšanas informācijai par tiesas darbu. Likuma „Par tiesu varu” 28.³ panta otrā daļa noteic, ka lietas materiāli līdz brīdim, kad spēkā stājies tiesas galīgais nolēmums šajā lietā, ir pieejami tikai tām personām, kurām šādas tiesības paredzētas procesuālajos likumos. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 24. pantam tiesības iepazīties ar vēl neizskatītās lietas materiāliem ir tikai konkrētās lietas dalībniekiem – pieteikuma iesniedzējam un institūcijai vai amatpersonai, kas izdevusi apstrīdēto aktu. Lai ievērotu personas tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību, lietas dalībniekiem, iepazīstoties ar ierobežotās pieejamības informāciju, ir pienākums to izmantot vienīgi nolūkā efektīvi piedalīties Satversmes tiesas procesā.

Savukārt gadījumā, ja lietas materiālos ietvertajai informācijai ir noteikta ierobežota pieejamība, atsevišķi noteikt aizliegumu trešajām personām ar to iepazīties, tostarp Satversmes tiesas mājaslapā vai preses relīzēs, nav nepieciešams (*sal. sk. Satversmes tiesas 2016. gada 4. oktobra rīcības sēdes lēmuma lietās Nr. 2016-14-01, Nr. 2016-15-01, Nr. 2016-16-01, Nr. 2016-17-01, Nr. 2016-19-01 un Nr. 2016-14-01 6.2. punktu*).

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, kā arī uz Satversmes tiesas 2016. gada 22. novembra rīcības sēdes lēmumu „Par kārtību, kādā pieteikuma izskatīšanas stadijā izlemjams lūgums ierobežot pieteikumā ietvertās informācijas pieejamību”, Satversmes tiesas 3. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu „Par Kriminālprocesā un administratīvo pārkāpumu lietvedībā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanas likuma pārejas noteikumu 2. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. pantam un 92. panta trešajam teikumam” pēc personas F pieteikuma (pieteikums Nr. 64/2020).

2. Uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimu – **līdz 2020. gada 28. jūlijam** iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

3. Noteikt ierobežotu pieejamību, kas ir spēkā līdz Satversmes tiesas galīgā nolēmuma pieņemšanai, pieteikumā un tā pielikumos ietvertajai informācijai par personas F vārdu, uzvārdu un personas kodu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

G. Kusiņš